

Utbildningsinspektion i Kiaby/TrolleLjungby skola

Kiaby skola förskoleklass, grundskola årskurserna 1-6
TrolleLjungby skola förskoleklass, grundskola årskurserna 1-6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Kiaby och Trolle Ljungby skolor den 2 och 3 april 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden, nämligen skolans uppdrag att främja elevernas lärande, kunskapsuppdraget, att överföra grundläggande värden, demokratiuppdraget, samt rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning och hur skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/ Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i sammanfattningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om cirka tre år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och från rektorsområdet, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I rektorsområdet intervjuades rektorn, lärare, elevvårdspersonal, föräldrar och elever. Inspektörerna besökte även lektioner i de flesta av klasserna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan

Kiaby skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	36
Förskoleklass	10
Grundskola	56

TrolleLjungby skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	25

Förskoleklass	8
Grundskola	55

Källa: Kristianstads kommun

Kiaby skola ligger i ett mindre samhälle cirka 15 kilometer utanför Kristianstad. Skolan har ett stort upptagningsområde med elever från ett antal mindre orter och landsbygd. Föräldrars utbildningsnivå beskrivs av skolledning och personal som socioekonomiskt blandad men med en stor andel med låg utbildningsnivå.

Utbildningen vid Kiaby skola omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1– 6. De 56 eleverna är uppdelade i tre klasser F–1, 2– 4 och 5– 6.

TrolleLjungby skola ligger i närheten av det välkända slottet med samma namn. Skolan, som är belägen ca 20 kilometer utanför Kristianstad, är en av de äldsta skolorna i landet som fortfarande är i bruk. Eleverna kommer från byar och gårdar i skolans omgivning och flertalet av eleverna tar sig till skolan med hjälp av skolskjuts. Utbildningen vid TrolleLjungby skola omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1 – 6. De 55 eleverna är uppdelade i två klasser F – 3 och 4 – 6.

Efter årskurs 6 går eleverna från de två skolorna vidare till årskurs 7 i Fjälkinge skola. Dit åker också eleverna från båda skolorna för undervisningen i idrott, slöjd och moderna språk.

Skolorna ingår i skolområde 4 och har del i områdets ledningsresurs i form av skolchef och administrativ chef. Vid inspektionen leddes skolorna av en rektor vars rektorsansvar utgjorde 70 procents tjänstgöring. Som stöd för lärare och elever finns ett elevvårdsteam som förutom skolledarna består av specialpedagoger, kurator, skolsköterska och skolpsykolog.

Skolbarnsomsorgen är integrerad i skolverksamheten och leds av fritidspedagoger och barnskötare. Skolbarnsomsorgen granskas på en kommunövergripande nivå och bedömningarna av verksamheten återfinns i en separat rapport.

Helhetsbedömning

Inspektörerna bedömer att de två skolorna sammantaget erbjuder eleverna en god miljö för lärande. Inspektörerna mötte en engagerad personal och engagerade föräldrar. Eleverna visade tillit till sin egen förmåga och inspektörerna såg exempel på att eleverna hade förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Tematiskt arbete hade en stark framtoning på båda skolorna.

Kunskaper

Skolornas resultat enligt de nationella ämnesproven visar att flertalet av eleverna når målen. Inspektörerna har emellertid i skolornas dokumentation inte sett någon uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än matematik, engelska och svenska. Skolans samlade bild av elevernas kunskapsutveckling är därför begränsad och inspektörerna anser att skolan måste skaffa en bättre överblick och en mer systematisk uppföljning och analys av elevernas kunskapsutveckling. I intervjuer framkommer att vissa ämnen exempelvis hem – och konsumentkunskap och teknik förekommer i mycket ringa omfattning. Inom de naturorienterande och samhällsorienterande ämnena tycks råda en snedfördelning vilket innebär att en del ämnen får begränsat utrymme. En förbättrad kunskapsuppföljning bör leda till att denna problematik undanröjs, att följsamheten mot kursplanerna ökar och elevernas kunskapsutveckling förbättras.

Enligt skolans kvalitetsredovisning finns det noggranna rutiner för att identifiera när elever är i behov av särskilt stöd. Varje termin analyserar rektorn tillsammans med elevvårdspersonal samtliga elevers kunskapsutveckling i matematik och svenska utifrån denna aspekt. Skolorna organiserar såväl undervisning som särskilda stödinsatser utifrån ett individanpassat synsätt och såväl rektorn som personalen arbetar mycket engagerat med elever i behov av särskilt stöd. Skolan presenterade en utmärkt mall för upprättandet av åtgärdsprogram.

Genom att göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen kan elevernas motivation för skolarbetet öka. Klassråd och stormöten är fora som används för att involvera eleverna men har hittills, enligt eleverna, mest behandlat praktiska frågor kring skolmiljön. Inspektörerna såg goda exempel på arbetssätt i de olika klasserna som bedrivs för att göra eleverna delaktiga i planeringen av skolarbetet och för att träna eleverna att självständighet lösa arbetsuppgifter. Elevernas möjligheter att utveckla ett demokratiskt förhållningssätt varierar dock mellan klasserna och inflytandet är i huvudsak inriktat mot arbetsformer och i liten utsträckning mot undervisningens innehåll. Skolan bör skapa en samsyn bland personalen kring hur det reella inflytandet kan formas för att detta ska utvecklas i relation till elevernas mognad och ålder. En central del i detta arbete är att finna former för hur man kan klargöra de nationella målen för eleverna.

Elevernas individuella utvecklingsplaner upplevdes inte av inspektörerna som ett färdigutvecklat verktyg för att göra eleverna delaktiga i lärandet. Planerna var stereotypa och de framåtsyftande målen saknade koppling till läroplan och kursplaner.

På båda skolorna såg inspektörerna ett antal goda exempel på aktiviteter med avsikt att variera undervisningen, öppna för olika kunskapsformer och utveckla elevernas lust att lära. Här kan speciellt nämnas arbetet med drama på TrolleLjungby skola och mediaverkstaden i Kiaby, där eleverna gavs möjlighet att i skolans egen radio-station producera program som direktsändes till alla klasser.

Normer och värden

På båda skolorna råder enligt inspektörernas bedömning ett tryggt och gott arbets-klimat såväl i klassrumsundervisningen som under övrig tid. Eleverna uppger också i intervjuer att de trivs, känner sig trygga och att de ges goda möjligheter till lärande. Intervjuade föräldrar bekräftar att en god dialog liksom en förtroendefull och respektfull relation finns mellan pedagoger och elever. Av intervjuer och dokumentation framgår också att skolan arbetar aktivt med att förankra grundläggande normer och värden hos eleverna för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kompetensutveckling och så kallat EQ – arbete har tillsammans med ett välfungerande samarbete med föräldrar på ett förtjänstfullt sätt skapat förutsättningar för en god studiemiljö på båda skolorna.

Kiaby och TrolleLjungby skolor har likabehandlingsplaner som är upprättade utifrån en skolområdesmall. Denna omfattade ett flertal handlingsplaner för att stödja personalens värdegrundsarbete. Planerna har anpassats till rektorsområdets skolor men behandlar inte alla diskrimineringsgrunderna. Inte heller finns en beredskap för hur skolan ska agera då vuxen kränker elev. Planen måste dessutom kompletteras med åtgärdsbeskrivning inom prioriterade områden för innevarande verksamhetsår. Eleverna har inte varit delaktiga i arbetet och kännedomen om likabehandlingsplanen är vag. Ansvar för att upprätta likabehandlingsplanen var vid tidpunkten för inspektionen inte delegerat till rektorn. Därför görs en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Inspektionen visar att skolledningen är förtrogen med den dagliga verksamheten och tar ansvar för de övergripande funktionerna som beskrivs i läroplanen. Rektorn har under sitt första år som rektor använt huvuddelen av arbetstiden till att hitta en organisatorisk modell för arbetet och att slutföra ett i förväg bestämt EU-projekt. Det har därför funnits begränsat utrymme att delta och leda de pedagogiska processerna. Inspektörerna ser ett behov av att rektorn framledes blir tydligare i sitt ledarskap när det gäller att öka de nationella målens styrning av arbetet. Skolan behöver formulera en gemensam bas (arbetsplan) med syftet att stödja elevernas kunskapsutveckling. Skolornas goda exempel i samklang med läroplanens och kursplanernas uppdrag kan utgöra utgångspunkt för detta arbete.

Rektorsområdets kvalitetsredovisningar innehåller de delar som förordningen kräver men inspektörerna bedömer att redovisningarna behöver ha en tydligare koppling mellan resultat och åtgärder samt mer konkreta beskrivningar bör ges av åtgärder för förbättring. Vidare har elever och vårdnadshavare inte givits möjlighet att delta i framtagandet kvalitetsredovisningen, vilket är ett författningskrav.

Besluten avseende placering av elever i särskild undervisningsgrupp fattas av rektorn trots att delegation inte finns. Vid tidpunkten för inspektionen var dessa beslut inte delegerade till rektorn och styrelsen för skolan bar ansvaret besluten. En samlad bedömning av beslut om särskild undervisningsgrupp ges i kommunrapporten.

Brister som måste åtgärdas och förbättringsbehov

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Eleverna får inte undervisning i hem- och konsumentkunskap respektive teknik så att de kan nå målen i årskurs 5 (2 kap 6 § grundskoleförordningen, kursplanerna för hem- och konsumentkunskap och teknik).
- Eleverna är inte delaktiga i utarbetande av arbetsplanen och kvalitetsredovisningen (2 kap. 23 § grundskoleförordningen, 4 § förordningen om kvalitetsredovisning).
- Företrädare för elevernas vårdnadshavare är inte delaktiga i utarbetandet av arbetsplanen och elevernas vårdnadshavare ges inte möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen (2 kap. 23 § grundskoleförordningen, 4 § förordningen om kvalitetsredovisning).
- Elevens val ges inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolledningen behöver i sitt fortsatta arbete lägga mer tyngd på att se till att det nationella kunskapsuppdraget som framförs i styrdokumentet genomförs. Rektorsområdets arbetsplaner bör utvecklas så att de på ett tydligare sätt beskriver hur skolan ska arbeta med detta uppdrag.
- Undervisningen i de naturorienterande ämnena liksom idrott och hälsa bör ses över så att eleverna har möjlighet att nå målen i årskurs 5.

- De individuella utvecklingsplanerna bör förbättras så att elevernas mål har en tydligare koppling till de nationella målen.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras för att bli mer systematiskt. Skolans analyser av de samlade kunskapsresultaten bör i högre grad ligga till grund för förbättringar av verksamheten. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen bör bli tydligare när det gäller vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.
- Elevernas inflytande över innehåll behöver utvecklas och öka med stigande ålder och mognad. Lärarna bör på ett bättre sätt klargöra undervisningsmålen för eleverna för att kunna involvera eleverna i planering av undervisningen.

Bedömningar

1 Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inspektionen bedömer här	Bedömning
Genomsnittliga meritvärden Behörighet till gymnasieskolan Slutbetyg/betyg i alla ämnen Resultat på nationella prov Differenser mellan klasser/skolor Könrelaterade skillnader	Utifrån skolans dokumentation avseende nationella ämnesproven framkommer inget annat än att eleverna ges förutsättningar att nå de nationella målen i engelska, matematik och svenska.

1.2 Genomförande av utbildningen

Inspektionen bedömer här Utgångspunkt i uppdraget Utrymme för olika kunskapsformer Elevernas ansvar och inflytande Samverkan	Bedömning Genomförandet av utbildningen bedöms i väsentliga delar fungera tillfredsställande men behöver ses över avseende Utgångspunkt i uppdraget Undervisningens innehåll ska enligt läroplanen vara allsidigt och utgå från läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot. Av intervjuerna framgår att undervisningen i hög grad är inriktad mot skolans mål att uppnå och att det bland skolans personal råder en osäkerhet avseende hur de två måltyperna ska förstås. Undervisningens förankring i kursplanerna behöver därför stärkas. Elevernas ansvar och inflytande Enligt läroplanen åligger det läraren, och ytterst rektor, att se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Av intervjuerna framgår att arbetet för att ge eleverna ett inflytande över arbetsformer fungerar väl. Dock är elevernas inflytande över innehåll beroende av vilken lärare eleverna har. Skolan saknar en gemensam planering hur man successivt ska öka elevernas inflytande och ansvarstagande för lärandet. Elevernas reella inflytande bör utvecklas för att ytterligare öka elevernas möjlighet att vara delaktiga då man formar skolornas innehåll.
--	---

1.3 Anpassning av verksamheten och särskilt stöd

Inspektionen bedömer här Individanpassning av lärandet Särskilt stöd och åtgärdsprogram	Bedömning Anpassning av verksamheten och särskilt stöd genomförs till stor del med god kvalitet.
---	---

1.4 Kunskapsuppföljning och kommunikation av resultat

Inspektionen bedömer här Uppföljning av elevers kunskaper Kommunikation av resultat	Bedömning Kunskapsuppföljningen behöver ses över avseende <i>Uppföljning av elevers kunskaper</i> Lärarna ska enligt läroplan och kursplaner följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Av intervjuer framkommer att lärarna i de lägre åldrarna företrädesvis följer upp kunskapsutvecklingen i ämnena engelska, matematik och svenska. Kunskapsuppföljningen i övriga ämnen brister och saknar systematik. Skolan måste tillse att elevernas kunskaper följs upp i samtliga ämnen och att skolan skaffar sig en övergripande bild av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än engelska, matematik och svenska. <i>Kommunikation av resultat</i> Vid utvecklingssamtalen ska framåtsyftande individuella utvecklingsplaner upprättas. Skolan upprättar individuella utvecklingsplaner. Inspektörerna har granskat ett antal av dessa och funnit att planerna till stora delar beskriver elevens nulägesituation. De framåtsyftande målen är oprecisa och vagt formulerade. Elevernas mål har otydlig koppling till de nationella målen. Skolan bör därför tillse att de individuella utvecklingsplanerna innehåller bedömningar av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt i enlighet med läroplanen och kursplanerna.
---	--

Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumentet för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inspektionen bedömer här Studiemiljö och arbetsro Värdegrundsarbetet Ordningsregler Likabehandlingsplan	Bedömning Skolans arbete avseende normer och värden i studiemiljö och samvaro fungerar mycket bra.
--	--

3. Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inspektionen bedömer här Personalens utbildning Personalens insikter i de föreskrifter som styr utbildningen Personalens kompetensutveckling.	Bedömning Det har i inspektionen inte framkommit annat än att detta område fungerar väl.
---	--

3.2 Rektors ansvar

Inspektionen bedömer här Rektors förtrogenhet Rektors ansvar för verksamhetens utveckling mot de nationella målen Rektors beslutsfattande	Bedömning Rektorn tar ansvar för utvecklingen av verksamheten och är förtrogen med densamma. Förbättringsbehov finns avseende. Rektors ansvar för verksamhetens utveckling mot de nationella målen I läroplanen anges att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen och skollagen anger att det är rektorns ansvar att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. På Kiaby och TrolleLjungby skola utgår undervisningen i stor utsträckning från kursplanernas mål att uppnå. Skolledningen behöver i sitt fortsatta arbete lägga mer tyngd på att se till att det nationella kunskapsuppdraget som framförs i styrdokumenten genomförs.
---	---

3.3 Tillgång till utbildning

Inspektionen bedömer här Skolplikt och tillgång till utbildningsplats Undervisningstid Valmöjligheter Studie - och yrkesorientering Lokaler och läromedel Avgiftsfri utbildning	Bedömning Skolan ger i väsentliga delar tillgång till utbildning enligt författningarna men behov av förbättring föreligger avseende Undervisningstid Alla barn och ungdomar ska, oberoende av kön, geografiskt hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. På Kia-by och TrolleLjungby skolor erbjuds ämnena Hem- och konsumentkunskap och Teknik i mycket begränsad omfattning. Inspektörerna uppfattar också att det föreligger risk att eleverna inte erhåller nödvändig undervisningstid i alla av de naturorienterande ämnena och i idrott och hälsa. I det senare ämnet användes undervisningstid för transporter till och från idrottslokal. Rektorn bör tillse att undervisningen i dessa ämnen utgår från kursplanerna så att eleverna ges möjlighet att nå målen för årskurs 5. Valmöjligheter Undervisningen i elevens val syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper. Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. I rektorsområdets skolor erbjuds inte elevens val. Eleverna ges inte möjlighet att välja fördjupning och bredda sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolan måste därför se till att elevens val ges på ett sådant sätt att undervisningen överensstämmer med grundskoleförordningen.
---	--

3.4 Kvalitetsarbete

Inspektionen bedömer här Systematiskt kvalitetsarbete Kvalitetsredovisning	Bedömning Skolan bedriver ett kontinuerligt utvecklingsarbete som redovisas i en kvalitetsredovisning. Inspektörerna bedömer att detta arbete kan förbättras avseende Systematiskt kvalitetsarbete I arbetsplanen, som ska tas fram under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare, ska framgå vilka åtgärder skolan avser att vidta för att genomföra de nationella målen. Skolorna har upprättat arbetsplaner. Dessa är kortfattade och anger i begränsad utsträckning hur skolan ska arbeta för att nå de nationella målen. Enligt läroplan för grundskolan krävs att undervisningsmålen ständigt prövas, att resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Som angetts ovan finns brister avseende skolans uppföljning av elevernas kunskapsutveckling. Dessutom bör skolans analyser av de samlade kunskapsresultaten i högre grad ligga till grund för förbättringar av verksamheten. Kvalitetsredovisning Arbetet med kvalitetsredovisning ska främja kommunernas, skolornas, förskolornas och fritidshemmens kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningarna ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningen ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Kiaby och TrolleLjungby skolors kvalitetsredovisningar innehåller mål, beskrivning av insatser för att nå målen, resultatredovisning och åtgärder för förbättring. Redovisningens målbeskrivningar är formulerade på ett sätt som gör dem svåra att utvärdera och åtgärder för förbättring har svag koppling till resultaten. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen bör bli tydligare i bedömningen av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen förverkligats och mera konkret ange åtgärder som skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Dessutom måste elever och föräldrar vara delaktiga vid upprättandet av kvalitetsredovisningen.
--	---

Lund 2008-01-22

Per Ingvar de la Motte

Roger Niklewski